

1-01 پرسش : بهشت و دوزخ در دین زرتشت چگونه است ؟

پاسخ : در بینش اشوزرتشت ، اهورامزدا جهان هستی را بر مبنای نظم و هنجاری درست و نیک آفریده که آشا نام دارد . در هنجار راستی ، اصل کنش و واکنش پیوسته وجود دارد . به عبارتی قانون عکس العمل بخشی از هنجار آشا است که در مورد نیک اندیشی و بد اندیشی انسان نیز نتیجه میدهد . رفتار انسان ، هماهنگ با اندیشه او می تواند خوب و سازنده و یا عکس آن ویران کننده و بد باشد . بر پایه قانون آشا ، رفتار انسان در همین جهان به خودش باز میگردد و بهشت و دوزخ را برای او بوجود می آورد . پس بهشت یا دوزخ ، بازتاب طبیعی کردار انسان است .

بهشت برگرفته از واژه « و هیشتم منو » در اوستا است ، یعنی «بهترین منش» و دوزخ از واژه اوستایی « دروجو دمانه » آمده یعنی جایگاه دروغ و مکان تیره گون که در برخی سرودها نیز به صورت « آچیشتم منو » آمده یعنی « بدترین منش» بنابراین اهورامزدا بهشت و دوزخ را برای پاداش و یا آزار انسان در دنیای پس از مرگ نیافریده است بلکه واکنشی طبیعی برای رفتار انسان است که بر وجدان و روان او اثر میگذارد از این دیدگاه انسان که با اندیشه و رفتار خود توانایی ساختن دوزخ و بهشت را دارد توانایی کاهش دادن آنان را نیز خواهد داشت یعنی دوزخ برای انسان ، همیشگی نیست بلکه دیرپا و زمان دار است .

1-02 پرسش : قانون آشا را که زرتشت به آن اشاره کرده با چه چیزی در ادیان دیگر برابر می دانید ؟

پاسخ : بیگمان هر دین به نوعی جهان بینی اشاره می کند که با فرهنگ و تمدن مردم زمان پیامبر و با منطقه یی ویژه هماهنگی دارد و در این راه هر یک به نظم در زندگی اشاره کرده اند . بهر روی نگرش دین زرتشت به جهان هستی ، پیروی و پیوستن به قانون آشا است در بینش او خداوند جان و خرد ، جهان را براساس هنجاری آفریده که بر تمام هستی حاکم است و هیچ پدیده یی از اتم تا کهکشان وجود ندارد که بر پایه این هنجار هماهنگ ، استوار نباشد پس انسان نیز باید خود را با هنجار هستی ، همگام و همراه سازد ، راستی و درستی ، مهر و فروتنی و فروزه های نیک انسانی را در خود پرورش دهد .

1-03 پرسش : اصول دین زرتشت بر چه چیزهایی است ؟

پاسخ : بنیاد دین زرتشت بر هفت پایه استوار است : یکتایی اهورامزدا – پیامبری اشوزرتشت – پیروی از آشا داشتن اندیشه ، گفتار ، کردار نیک – آزادی گزینش راه – پاداش کار نیک و پادافراه (کیفر) کار زشت – جاودانی روان – رستاخیز .

1-04 پرسش : خداوند در دین زرتشت چگونه معرفی شده است ؟

پاسخ : در بینش اشوزرتشت ، خداوند با نام **اهورامزدا** معرفی شده است **اهورا** یعنی «هستی بخش» **مز** یعنی «بزرگ» و **دا** از «دانش و دانایی» آمده است بنابراین خداوند ، دانای بزرگ هستی بخش است که انسان را برده و بنده خویش نمی داند بلکه با خردی که به او هدیه کرده است جایگاه ارزشمند انسانی را به او پیشنهاد کرده است .

1-05 پرسش : آیا مراحل عرفان در دین زرتشت وجود دارد ؟

پاسخ : آری ، شناخت خداوند ، پرورش و پویایی ویژگی های اخلاقی و نزدیک شدن به اهورامزدا ، مهمترین هدف سفارش شده اشوزرتشت در زندگی انسان است . پیام آور ایرانی باور دارد که اگر انسان رفتار خود را به شش فروزه یی که از خداوند سرچشمه گرفته هماهنگ سازد ، گذری به هفتمین مرحله نیز خواهد داشت و به جایی خواهد رسید که به جز خدا نخواهد دید .

نخستین گام در راه نزدیک شدن به اهورا ، **وهومن** یا منش نیک است ، این واژه در زبان فارسی به بهمن تبدیل شده است . نیک اندیشی یکی از فروزه های ذاتی خداوند است که انسان نیز بایستی در نخستین گام آن را در خود پرورش دهد . **گام دوم** ، گزینش **آشه و هیشته** یا بهترین اشویی است که در زبان فارسی به اردیبهشت تبدیل شده است . اشویی در ذات خداوند ، هنجار مطلق و توانایی نظم بخشیدن است ، این فروزه در انسان نیز کوششی برای هماهنگی در رفتار بر پایه اشویی ، یعنی پیوستن به راستی است .

خستیره و نیریه که در زبان فارسی به شهریور تبدیل شده است توانایی مینوی و پادشاهی بر خود معنی می دهد توانایی گذشت و مهربانی ، توانایی کنترل رفتار ناهنجار آشا ، توانایی دفاع از حق و مبارزه با دروغ ، توانایی رسیدن به آزادی و آزاد منشی و که **گام سوم** در راه شناخت است .

گام چهارم ، فروزه «مهوروزی» است که در گات ها به گونه **سپننه آرمی تی** بیان شده و در فارسی به سپندارمذ یا اسفند تبدیل شده است .

در بینش اشوزرتشت رابطه بین انسان و خدا بر مبنای دوستی و محبت است نه از روی ترس و بیداد ، پس انسان باید فروزه «مهوروزی» را در خود افزایش دهد ، خویشنداری ، گذشت ، فروتنی ، مهربانی ، بخشندگی و دهشمندی از پرتوهای این فروزه هستند .

گام پنجم به صورت **هه اوروتات** و در فارسی به گونه خورداد بیان شده در این مرحله رسایی و کمال در انسان پدیدار خواهد شد و او را به تدریج به انسان آرمانی نزدیک خواهد کرد .

در بینش اشوزرتشت رسایی و جاودانگی که ششمین مرحله است بهم پیوسته هستند . یعنی اگر انسان به رسایی برسد خود به خود به «بی مرگی» نیز خواهد رسید. **آمره تات** که در فارسی به صورت امرداد آمده ، جاودانگی معنی می دهد ، بی گمان این فروزه از ویژگی ذاتی خداوند است ولی انسان نیز بر پایه نظامی که در آفرینش او پیش بینی شده به گونه ای دیگر و به طور نسبی جاودانه خواهد شد .

هفتمین گام ، در راه عرفان و شناخت اهورا ، **سرنوشته** است این واژه در فارسی به گونه «سروش» بیان شده ، نور حقیقت و ندای اهورایی است که چون مشعلی ، نهاد انسان و دیده دل عارف را روشن خواهد کرد ، بنابراین در کنار کار و کوشش ، مراحل عرفان نیز در انسان سپری می شود ، فروزه هایی چون پاکی و راستی ، توانایی سازنده و مهرورزی پویا خواهد شد تا رسایی و پابندگی در نهاد او فزونی یابد .

1-06 پرسش : آیا دین زرتشت در باره تناسخ صحبتی می کند ؟

پاسخ : در هات 49 بند 11 از گاتها اشوزرتشت می فرماید : روان بد اندیش - بد گفتار - بدکردار برخواهد گشت . ولی به چگونگی آن اشاره یی نشده است بیگمان تناسخ و برگشت روح به کالبدهای غیر انسانی مورد نظر پیامبر ایران نبوده است .

1-07 پرسش : درباره مبارزه نیکی و بدی آیا در مقابل بدیها و بدکاران می باید ساکت نشست یا باید مبارزه کرد ؟ این مبارزه میتواند قهر آمیز باشد؟

پاسخ : اشوزرتشت در پیام خود به ویژه در هات 32 بند 16 از گات ها - مبارزه با بدی و دروغکار را به کمک ابزار دانایی یعنی سخن درست ، قاطع و دلایل منطقی می داند در هات 30 بند 9 و 10 وجود همزوری راستکاران و تازه کردن جهان را ابزاری برای مبارزه با زور دروغکاران می داند و در هات 31 بند 18- پیشنهاد می دهد که چنانچه بدکاران به راه راست نیامدند باید با قدرت در برابر آنها ایستادگی کرد .

1-08 پرسش : در گاتها از عدالت چگونه صحبت می شود ؟ اگر ممکن است چند مثال بیاورید .

پاسخ : اگر پرسش از عدالت خداوندی است ، در گاتها از آزادی و اختیار کامل برای زن و مرد سخن به میان می آید و این آزادی مربوط به قوم ، نژاد و افراد ویژه ای نیست و برای همگان است . خداوند در گاتها سراسر نیکی و داد است که نقش یآوری و همکاری با انسان را دارد . اهورامزدا هیچگاه بین انسانها تفاوتی نمی شناسد مگر در انتخاب راه راست و نادرست - شخص گمراه ، اگر در عذاب وجدان بسر می برد از روی آزادی خود ، راه خویش را برگزیده و مسئول کردار خویش است . بازتاب کردار نیک و بد هر فرد که برگرفته از خرد رسا و یا بی تفاوتی نسبت به اندیشه است به شخص باز خواهد گشت .

1-09 پرسش : آیا در آیین زرتشت ، کشتن انسان در شرایطی مانند "مجازات اعدام" یا شرایط دیگر آزاد است ؟

پاسخ : در دین زرتشت سفارش شده تا هر فرد با یاری خرد خویش به سوی یگانه هنجار هستی یعنی راستی ، درستی و ارزش های نیک انسانی روی آورد و آرمان پیامبر این است که ظلم ، بیداد ، ستم ، جنایت و هرگونه کرداری که از کژاندیشی سرچشمه گرفته باشد در بین مردم وجود نداشته باشد . بنابراین چنانچه فردی از هنجار اشا پیروی نکرد از فرهنگ زرتشتی جدا گشته است و مجازات او بر اساس قوانین موجود در زمان و مکان خواهد بود .

1-10 پرسش : آیا از نظر آیین زرتشت ، فرضیه داروین که اجداد بشر میمون بوده اند پذیرفتنی است ؟

پاسخ : آیین زرتشت راهکارهایی برای درست زیستن انسانها است و اخلاق ویژه ای را به هر فرد سفارش می کند تا راه خوشبختی را دریابد و بکار گیرند و در باره آفرینش و اینگونه فرضیه ها به پیروی از دانش زمان اشاره دارد .

1-11 پرسش : آیا « چینود پل » می تواند دلیلی بر مادی بودن دنیای دیگر باشد ؟

پاسخ : این پل در گات ها به نام **چینوت** پرتو آمده است که چین یعنی چگونه - **چینوت** یعنی چگونه زیستی و پرتو یعنی گذرگاه است . چون روان در گذشته حالت مادی ندارد بنابراین این گذرگاه نمی تواند به صورت پلی که از چوب و سنگ و غیره ساخته شده تعبیر شود چینوت گذرگاهی است مینوی که روان نیکوکاران از آن به شادمانی عبور خواهند کرد .

1-12 پرسش : در باور زرتشتی اعتقاد به دو گوهر همزاد و متضاد که هر يك بسته به موقعیت در اندیشه آدمی به شکل خوب یا بد بروز می کند وجود دارد پس هیچ عمل یا فکری مطلقا بد یا خوب نیست بنابراین چرا در آیین زرتشتی دروغ کلا ناپسند

شمرده شده و مثلا دروغ مصلحت آمیز ، جایز نمی باشد ؟

پاسخ : سرچشمه دروغ ، بر خورد دو گوهر همزاد است که در اندیشه انسان بی دانش و نادان به وجود می آید . انسان دانا در اندیشه و باور خود ، از دو گوهر همزاد نیکی و راستی را پویا می سازد زیرا در بینش اشوزرتشت هنجار هستی تنها بر راستی (اشا) استوار است و هیچگاه به دنبال دروغ که آزار دهنده و آسیب رسان است نخواهد رفت . از آنجا که هنجار هستی ، راستی است پس زرتشتیان از دروغ مصلحت آمیز نیز پرهیز می کنند زیرا مصلحت انسان در برقراری و گسترش راستی و همراه شدن با اشا است .

1-13 پرسش : آیا مزدای زرتشت به عاشقانی چون من امکان آن را می دهد تا راه اشویی را برای خود و برای

همیشه انتخاب کنم؟

پاسخ : اگر منظور از راه اشویی که مزدای سفارش کرده است ، پیوستن به اندیشه ، گفتار و کردار نیک باشد بیگمان هر شخص خدا دوست و اندیشمندی آرزو دارد تا با انجام کار نیک که برگرفته از وجدان آگاه و خرد رسا می باشد ، انسان بودن خود را در هستی به نمایش بگذارد .

در این بینش راه آشا یعنی ویژگی های پسندیده ، آگاهانه و از روی دانایی که در رفتار انسان شکل می گیرد و این حق هر شخص آزاد اندیشی است تا برای هر لحظه و همیشه از آن بهره مند گردد.

1-14 پرسش : از دو ترجمه گات های دکتر علی اکبر جعفری و موبد فیروز آذرگشسب کدامیک را شما درست تر می دانید؟

پاسخ : هر دو ترجمه ها از پیام اشوزرتشت است ولی ترجمه موبد فیروز آذرگشسب به بررسی واژگان پرداخته و با آوردن متن دین دبیره به تفسیر هر بند هم پرداخته شده و کامل تر است .

1-15 آیا درست است که تا قبل از ساسانیان در دین زرتشت دو خدای خیر و شر وجود داشت و در زمان ساسانیان تکامل یافت

و خدا واحد شد؟

خیر ، از زمانی که اشوزرتشت پیام خود را به مردم زمان خود رساند یکتاپرستی را سفارش کرد و خدای اندیشه او اهورامزدا نام گرفت باور به دوخدایی در هیچ زمانی مربوط به دین زرتشت نبوده است .

1-16 روز رست

در گات ها در زمان ساسانیان در این دوره چگونه تعریف می شود؟

برداشتی که از واژه رستاخیز در پیام زرتشت می شود زمانی است که تمام روان ها که زمانی در جهان مادی به سر برده اند از پس گذراندن زمانی متفاوت و شاید در شرایطی گوناگون به فروغ و روشنایی خواهند پیوست در زمان ساسانی برخی از باورها در بینش پیامبر دستخوش آمیخته شدن با فرهنگ های آن زمان قرار گرفت و به شکلی دیگر به ثبت رسید که اندکی نیز با پیام اشوزرتشت هماهنگی ندارند هم اکنون نیز واژه رستاخیز به همان شکلی که در پیام اشوزرتشت آمده بررسی می شود و در باور پیروان راستین اشوزرتشت جاری است

[PwiÛ éezC éF PjÊpF](#)
[ÝèizC éezC éF PjÊpF](#)